

Засновники журналу:
 Подільський державний
 аграрно-технічний університет
 ПВНЗ «Хмельницький економічний
 університет»
 ПП «Інститут економіки, технологій
 і підприємництва»,
 Тернопільська державна
 сільськогосподарська дослідна
 станція Інституту кормів та
 сільського господарства Поділля
 НААН

Головний редактор:
 Стельмашук А.М.,
 д.е.н., професор

Заступник головного редактора:
 Волощук К.Б.,
 д.е.н., професор

Відповідальний секретар:
 Печенюк А.В., к.е.н., доцент

Редакційна рада:
 Іванишин В.В., д.е.н., проф.
 Кулик С.М.
 Смоленюк Р.П., к.е.н., доцент
 Стельмашук А.М., д.е.н., проф

Редакційна колегія:
 Варченко О.М., д.е.н., проф.
 Губені Ю.Е., д.е.н., проф.
 Дем'яненко М.Я., д.е.н., проф., акад. НААН
 Зінчук Т.О., д.е.н., проф.
 Іванишин В.В., д.е.н., проф.
 Лотоцький І.І., д.е.н., проф.
 Лучик С.Д., д.е.н., проф.
 Мазур Н.А., д.е.н., проф.
 Малік М.Й., д.е.н., проф., акад. НААН
 Місюк М.В., д.е.н., проф.
 Пуцетейло П.Р., д.е.н., проф.
 Рудик В.К., д.е.н., доцент
 Саблук П.Т., д.е.н., проф., акад. НААН
 Ульяновченко О.В., д.е.н., проф., чл.-кор.
 НААН
 Чикуркова А.Д., д.е.н., проф.

Зарубіжні вчені
 Павлов К.В., д.е.н., проф. (Росія)
 Пармакли Д.М., д.е.н., проф. (Молдова)
 Усенко Л.М., д.е.н., проф. (Росія)
 Шмарловська Г.О., д.е.н., проф. (Білорусь)
 Горновіч Мірослав, хаб. д.е.н., проф.
 (Польща)
 Маркс-Бельська Рената, хаб. д.е.н.,
 (Польща)

Наукові редактори:
 Загнітко Л.А., к.е.н., доцент
 Корженівська Н.Л., к.е.н., доцент
 Пастух Ю.А., к.е.н., доцент
 Петрушенко О.О., к.філ.н.
 Сава А.П., к.е.н., с.н.с.
 Сидорук Б.О., к.е.н., с.н.с.

ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА

НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЖУРНАЛ

1-2'2017(67)

Зміст

<u>Транскордонна конвергенція між Україною та ЄС</u>	
Івашук І.О., Орнат М.Р. ПОЗИЦІОНУВАННЯ КИТАЮ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ДОСВІД ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ ДЛЯ УКРАЇНИ	5
<u>Економіка та інноваційний розвиток національного господарства</u>	
Семенова В.Г. ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ.....	13
Гюльалиев М.Г. ОЦЕНКА ЗАВИСИМОСТИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА ОТ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ФИНАНСОВ (СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ АЗЕРБАЙДЖАНА И ГРУЗИИ).....	19
Сава А.П. ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ПІД ВПЛИВОМ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	28
Прунцева Г.О. ОБ'ЄКТИВНА НЕОБХІДНІСТЬ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ СФЕРИ.....	35
Ганжа Б.О. ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕФОРМАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ.....	39
<u>Економіка та конкурентоспроможність підприємств</u>	
Федулова Л.І. ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ.....	45
Рудич О.О., Герасименко І.О., Ткаченко К.В. ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СТІЙКОСТІ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	53
Личук Л.І. СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	59
Бурбело Н.О. ФОРМУВАННЯ КОМПЛЕКСУ ЗАХОДІВ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	65
<u>Економічна політика регіонального розвитку і місцеве самоврядування</u>	
Алексєєва Т.І., Лиманюк Ю.С., Щигольєва А.В. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ЗМІЦНЕННЯ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЗИЦІЇ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ.....	71
Калюжна Ю.В., Стащук В.П. ФІНАНСОВО-БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	78
<u>Економіка природокористування та екологізація навколишнього середовища</u>	
Печенюк А.П. ЕКОЛОГІЧНИЙ АУДИТ ОБ'ЄКТІВ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ	84

Редактор: Довгань О.М. Рекомендовано до друку Вченою Радою Подільського державного аграрно-технічного університету, протокол № 7 від 02.03.2017 р. Виходить щомісячно Реєстраційне посвідчення Серія KB № 11715-586P від 08.08.2006 р. Перереєстровано: Реєстраційне посвідчення Серія KB № 19945-9745ПР від 28.05.2013 р. <i>Затверджено: Постановою Президії ВАК України від 14 червня 2007 р. №1-05/6 як наукове фахове видання України (економічні науки)</i> <i>Постановою Президії ВАК України від 10 березня 2010 р. № 1-05/2 як наукове фахове видання України (економічні науки)</i> <i>Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.07.2015 № 747 як наукове фахове видання України (економічні науки)</i> ISSN 2309-1533 ISSN 2310-4864 (ел. вар.) Журнал «Інноваційна економіка» в наукометричних базах: РИНЦ – http://elibrary.ru/title_about.asp?id=50859 INDEX COPERNICUS – http://journals.indexcopernicus.com/+_p12420,3.html Підписано до друку 06.03.2017 р. Формат 70x108/16 Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк арк. 18.3 Тираж 300 прим. Віддруковано з готових діапозитивів в СМП «ТАЙП» вул. Чернівецька, 44 б, м. Тернопіль, 46000 Автори статей несуть відповідальність за достовірність наведеної інформації (точність наведених у статті даних, цитат, статистичних матеріалів тощо) та за порушення прав інтелектуальної власності інших осіб. Висловлені авторами думки можуть не співпадати з точкою зору редакції. Передрук дозволяється лише зі згоди автора.	<u>Демографія, зайнятість населення і соціально – економічна політика</u>	
	Шахно А.Ю., Андрух Л.С. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В УКРАЇНІ.....	88
	Руденко О.М. ІНСТРУМЕНТАРІЙ МОНІТОРИНГУ ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН ТА ЇЇ ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	95
	Плекан У.М. ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНИХ ІНІЦІАТИВ ПІДПРИЄМСТВАМИ ПРИЛАДОБУДУВАННЯ.....	103
	<u>Маркетинг і ринкові відносини</u>	
	Арестенко В.В., Арестенко Т.В., Арестенко В.В. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ РИНКУ МАРКЕТИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СИСТЕМІ SOCIAL MEDIA MARKETING.....	109
	Грінченко Р.В. СКЛАД УЧАСНИКІВ РИНКУ АГРОПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	114
	Куліш Т.В. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ЗБУТУ МОЛОКА.....	120
	<u>Фінансово-кредитна і грошова політика</u>	
	Спринчук Н.А. ІНВЕСТИЦІЇ У ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ ПРИ ПАСОВИЩНІЙ ТА БЕЗПАСОВИЩНІЙ СИСТЕМАХ УТРИМАННЯ ВРХ	126
	Ясіновська І.Ф., Смаль Н.В. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ РИЗИКОМ ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	133
	Пирогов Д.А. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ КЛАСТЕРІВ В УКРАЇНІ.....	137
	Мосієвич О.О. ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ КОМПАНІЙ НА РАННІХ ЕТАПАХ ЇХ РОЗВИТКУ.....	142
	<u>Статистика, облік, аналіз та аудит</u>	
	Баланюк І.Ф., Сас Л.С., Шеленко Д.І. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ.....	147
	Плахтій Т.Ф. РОЗВИТОК СИСТЕМИ ЯКІСНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	152
	Лега О.В., Яловега Л.В., Прийдак Т.Б. СТВОРЕННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ОБСЛУГОВУЮЧИХ КООПЕРАТИВІВ У МОЛОЧНІЙ ГАЛУЗІ: ОБЛІК ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	160
	Юрченко Т.В. ЕМФІТЕВЗИС: ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ.....	169
	<u>Інформаційні технології та економічна безпека</u>	
	Якимова Л.П. ДІАГНОСТИКА ІННОВАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ.....	173
	Орлик О.В. ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ЩОДО ДЕФІНІЦІЇ ПОНЯТТЯ «ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА»....	179
	РЕФЕРАТИ.....	184
	АВТОРИ НОМЕРА.....	222

УДК 631.115.8: 637.1:657:346

Лега О.В.,
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку,
Яловега Л.В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку,
Прийдак Т.Б.,
викладач кафедри бухгалтерського обліку
Полтавська державна аграрна академія

СТВОРЕННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ОБСЛУГОВУЮЧИХ КООПЕРАТИВІВ У МОЛОЧНІЙ ГАЛУЗІ: ОБЛІК ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Leha O.V.,
cand.sc.(econ.), assoc. prof., assistant professor
at the department of accounting,
Yaloveha L.V.,
cand.sc.(econ.), assistant professor
at the department of accounting,
Priyda T.B.,
lecturer at the department of accounting
Poltava State Agrarian Academy

ESTABLISHMENT AND FUNCTIONING OF SERVICE COOPERATIVES IN THE DAIRY INDUSTRY: ACCOUNTING, REGULATORY AND LEGAL PROVIDING

Постановка проблеми. На сучасному етапі соціально-економічного розвитку молокопереробна галузь є однією з провідних у структурі харчової індустрії України, а молокопродукція – одним із основних продуктів харчування. Однак, в умовах фінансово-економічної кризи, діяльність молокопереробних підприємств України позначається негативними тенденціями, пов'язаними насамперед із дефіцитом якісної молокосировини. Тому у розв'язанні проблем системи управління якістю молокопродуктового підкомплексу важливого значення набувають інтеграційні процеси, що є потужним чинником прогресивного розвитку й подальшого вдосконалення партнерських відносин у молокопереробній галузі [8].

Встановлення стійких партнерських взаємозв'язків у контексті інтеграційних формувань сприяє посиленню конкурентних переваг господарюючих суб'єктів, оскільки інтеграція – це комплекс економічних, виробничих і соціальних взаємозв'язків, що об'єднує дії самостійно функціонуючих підприємств сільськогосподарського, промислового та інфраструктурного підкомплексу, які спрямовані на формування цілісної, виробничо-економічної й управлінської системи розвитку молочної галузі.

Локальний рівень інтеграційних формувань молокопродуктового підкомплексу представлений здебільшого сільськогосподарськими обслуговуючими кооперативами молочного напрямку (далі – СОК).

Згідно з даними Міністерства аграрної політики і продовольства, з 1022 зареєстрованих станом на 01.01.2015 р. сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в Україні функціонує в реальності лише 613. При цьому потенціал у вітчизняного ринку молочних кооперативів величезний [9].

Розвиток сімейних ферм, об'єднаних у сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи успішно впроваджується з липня 2015 року. Метою створення таких інтеграційних формувань є підвищення якості молока та збільшення його обсягів виробництва [1].

Невід'ємною складовою створення та ефективної діяльності таких підприємств є належне нормативно-правове та інформаційно-методичне забезпечення. Наразі у межах чинного законодавства створювати СОК досить важко, що пояснюється низкою протиріч та невідповідностей, що мають місце в нормативних документах, які регулюють правові й облікові аспекти даного питання [11]. Тому гостро постає питання реєстрації, функціонування та розвитку діяльності сільськогосподарських обслуговуючих молочарських кооперативів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблем формування та функціонування обслуговуючих кооперативів знайшли своє відображення у численних працях провідних науковців, зокрема, Ф. В. Горбоноса, В. С. Дієсперова, В. В. Зіновчука, М. І. Кісіля,

М. Й. Маліка, А. О. Пантелеймоненка, Ю. В. Ушкаренко, Г. В. Черевка, Т. П. Шаповал.

Узагальнення напрацювань з означеної проблематики, накопичений досвід та отримані результати щодо функціонування сільськогосподарських обслуговуючих молочних кооперативів дають можливість зробити висновок про незавершеність досліджень у цьому напрямі та актуалізують потребу розгляду формування економічної, облікової та податкової політики кожного кооперативу.

Постановка завдання. Мета даної статті є розгляд питань правового, бухгалтерського та податкового забезпечення діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів із заготівлі молочної сировини для підвищення ефективності їх функціонування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оцінка розвитку СОК зумовлена їх соціально-економічною значимістю як одного із факторів впливу на підвищення якості молокосировини, адже досвід кооперативного руху економічно розвинених країн свідчить, що кооперація – це потужний фактор удосконалення діяльності молочної галузі. Не випадково в країнах ЄС із державного бюджету на безповоротній основі фінансуються програми розвитку сільськогосподарської кооперації.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію» у редакції 2012 року сільськогосподарський кооператив – це юридична особа, утворена фізичними або юридичними особами, які є виробниками сільськогосподарської продукції, що добровільно об'єдналися на основі членства для провадження спільної господарської та іншої діяльності, пов'язаної з виробництвом, переробкою, зберіганням, збутом, продажем продукції рослинництва, тваринництва, лісівництва чи рибництва, постачанням засобів виробництва і матеріально-технічних ресурсів членам цього кооперативу, наданням їм послуг з метою задоволення економічних, соціальних та інших потреб на засадах самоврядування [5]. Види сільськогосподарських кооперативів представлено на рис. 1.

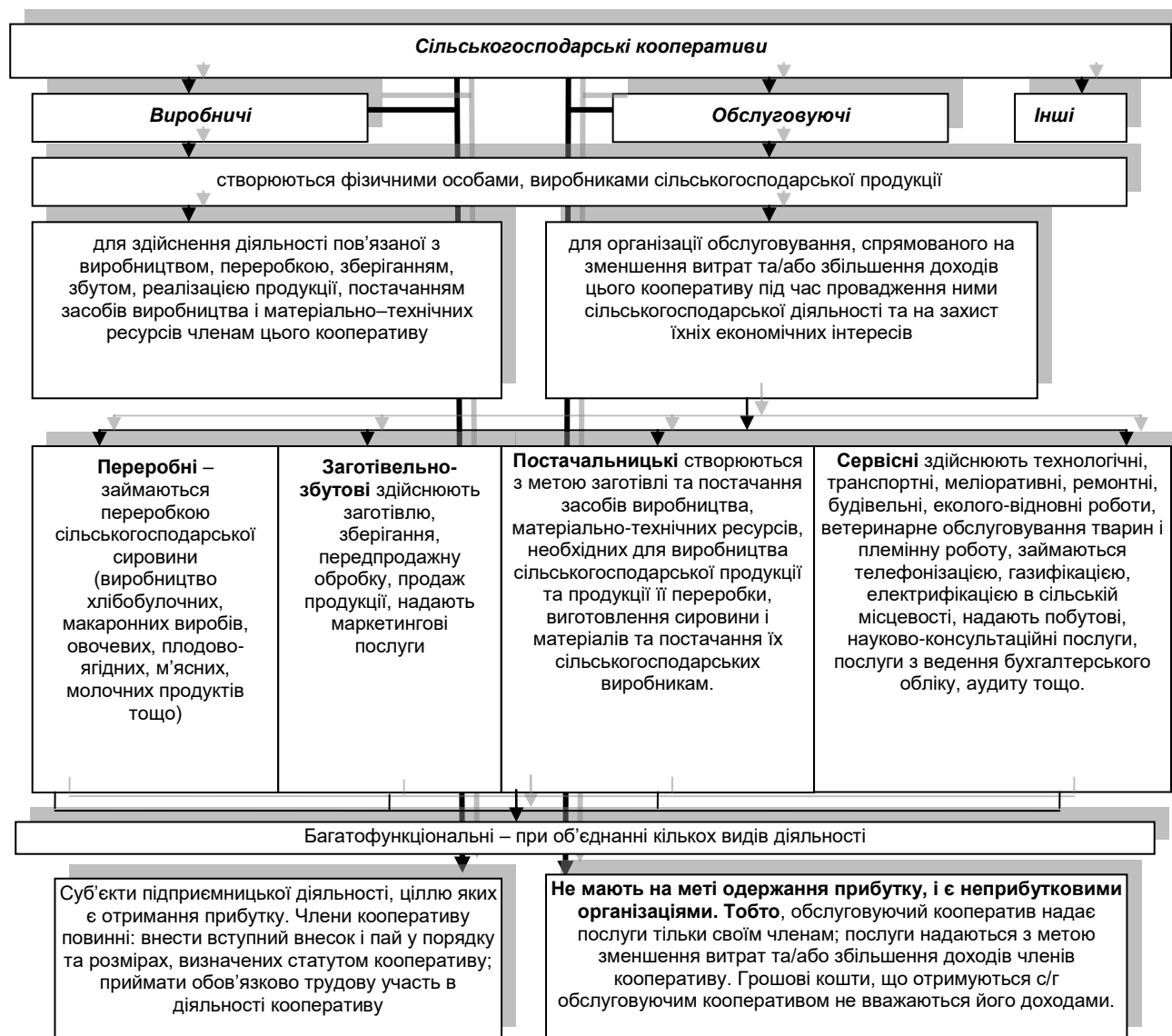

Рис. 1. Види сільськогосподарських кооперативів

Джерело: узагальнено на основі Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію» [5]

Діяльність сільськогосподарських кооперативів ґрунтується на нормах Конституції України, Цивільного, Господарського, Податкового і Земельного кодексів України, Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію», інших нормативно-правових актів. Нині обслуговуючі кооперативи необхідні, здебільшого, для захисту власних інтересів, так як СОК – це економічна неприбуткова організація, що належить сільськогосподарським товаровиробникам.

Першочерговим етапом створення СОК є роз'яснення громаді переваг від функціонування такого інтеграційного формування.

Наразі – це психологічна проблема недовіри населення до всього нового. Тому для роз'яснення інформації щодо необхідності кооперації у молочній галузі необхідно залучати фахівців дорадчої служби та викладачів аграрних вишів.

Основними перевагами створення молочних кооперативів є:

- підвищення якості молокосировини (постійна перевірка молока на кислотність, забрудненість, наявність інгібуючих речовин, кількість соматичних клітин та вчасне охолодження молока);
- підвищення рівня життя сільського населення за рахунок доплати членам кооперативу до ціни за жирність і кількість зданої молокосировини;
- розвиток сільської громади через поповнення місцевого бюджету (сплата єдиного податку 5 %);
- сприяння появі нових щонайменше п'яти робочих місць (голова СОК, бухгалтер, лаборант, водій, ветеринарний лікар та ін.);
- можливість консультування населення з ветлікарем;
- закупівля корму для корів та підвищення їх продуктивності через різні послуги й програми, що здійснює кооператив;
- умови пільгового кредитування для членів СОК тощо.

Досліджуючи досвід функціонування СОК молочного напрямку, визначено основні етапи його створення та державної реєстрації (рис. 2).

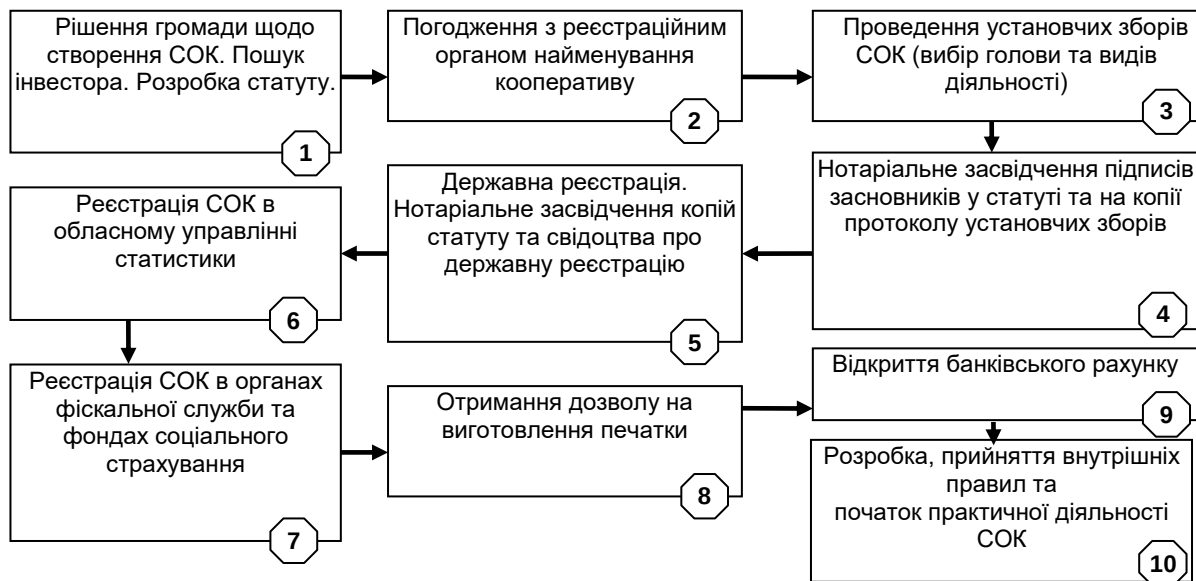

Рис. 2. Етапи створення та державної реєстрації СОК молочного напрямку

Джерело: узагальнено на основі досвіду діючих СОК

Реєстрація кооперативів відбувається за правилами Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» [3], з певними особливостями, що встановлені Законами України «Про кооперацію» [4] та «Про сільськогосподарську кооперацію» [5]. Законодавством України визначено перелік документів, які необхідно сформувати для реєстрації: рішення про створення кооперативу та протокол реєстрації присутніх осіб, реєстраційну заяву, статут.

Статут кооперативу є правовим документом, що регулює його діяльність. Він повинен містити такі відомості: найменування кооперативу, його тип та місцезнаходження; мета створення кооперативу і вичерпний перелік видів його діяльності; склад його засновників; умови і порядок вступу до кооперативу та виходу чи виключення з нього; права і обов'язки членів та асоційованих членів кооперативу; порядок внесення змін до статуту кооперативу; порядок встановлення розмірів і сплати внесків та паїв членами кооперативу та відповідальність за порушення зобов'язань щодо їх сплати; форми участі членів кооперативу в його діяльності; порядок формування, склад і компетенція органів управління та органів контролю кооперативу, а також порядок прийняття ними рішень, у тому числі з питань, рішення з яких приймається одногосно чи кваліфікованою більшістю голосів членів

кооперативу, які беруть участь у загальних зборах; порядок формування, використання та розпорядження майном кооперативу; порядок розподілу його доходу та покриття збитків; порядок обліку і звітності у кооперативі; порядок реорганізації і ліквідації кооперативу та вирішення пов'язаних з цим майнових питань; порядок скликання загальних зборів; умови і порядок повернення паю [5].

Документальне забезпечення створення та державної реєстрації сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в розрізі визначених етапів (рис. 2) представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Документальне забезпечення створення та державної реєстрації сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів

Етапи створення	Документальне забезпечення
Державна реєстрація	витяг з рішення зборів; статут (2 примірника); копія квитанції про сплату реєстраційного збору
Реєстрація СОК в обласному управлінні статистики	заява встановленого зразка, оригінал Статуту, свідоцтво та його нотаріально завірена копія про державну реєстрацію, коди засновників кооперативу, квитанція про сплату реєстраційного збору
Реєстрація СОК в органах фіскальної служби	заява встановленого зразка (у 2-х примірниках), оригінал Статуту та нотаріально засвідчена копія, Свідоцтво про державну реєстрацію та його нотаріально засвідчена копія, копія довідки органів статистики, протокол установчих зборів, ксерокопії паспортів (4 сторінки) засновників та їх ідентифікаційних номерів. Для внесення до Реєстру неприбуткових установ та організацій СОК повинен подати до органу фіскальної служби місцезнаходженням такі документи: реєстраційну заяву за формою 1-РН; копії установчих документів; копії документів щодо учасників (якщо це фізичні особи – копія паспорта та довідки про присвоєння ідентифікаційного коду; якщо це юридичні особи: копія витягу з ЄДР та копії установчих документів).
Реєстрація СОК в Пенсійному фонді та фондах соціального страхування	заява встановленого зразка, нотаріально засвідчена копія свідоцтва про державну реєстрацію, засвідчена копія довідки органів статистики
Отримання дозволу на виготовлення печатки	Заява, ескіз печатки, оригінал та засвідчена копія свідоцтва про реєстрацію, засвідчена копія довідки органів статистики, квитанція про оплату послуг.
Відкриття банківського рахунку	заява встановленого зразка, картка зі зразками підписів голови кооперативу та головного бухгалтера, засвідчені нотаріально, засвідчена копія свідоцтва про державну реєстрацію, засвідчена копія довідки органів статистики, засвідчена копія статуту, засвідчена органом фіскальної служби копія довідки про взяття на облік; довідка про реєстрацію у Пенсійному фонді; ксерокопії паспортів та ідентифікаційних кодів засновників; копія протоколу установчих зборів засновників

Джерело: узагальнено авторами на основі джерел [3; 5]

Правила внутрішньогосподарської діяльності сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу є нормативним документом кооперативу, що встановлює механізм та способи реалізації положень статуту кооперативу з урахуванням особливостей його господарської діяльності.

Правила внутрішньогосподарської діяльності сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу повинні містити такі відомості:

- порядок організації надання послуг членам кооперативу відповідно до переліку видів його діяльності, визначеного статутом;
- вимоги стосовно документального оформлення зобов'язань членів кооперативу перед кооперативом щодо участі у його господарській діяльності;
- механізм визначення розміру додаткового паю кожного члена кооперативу та його сплати, загальної частки пайових внесків асоційованих членів у пайовому фонді кооперативу, розміру та нарахування кооперативних виплат у розрізі видів діяльності кооперативу;
- вимоги щодо ціноутворення та фінансових відносин [7].

Засновниками та членами сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу можуть бути виробники сільськогосподарської продукції – юридичні та/або фізичні особи, які зробили вступний і пайовий внески у розмірах, визначених загальними зборами кооперативу, дотримуються вимог статуту, мають право ухвального голосу та беруть участь у господарській діяльності кооперативу. Після державної реєстрації СОК такі особи набувають статусу членів кооперативу. Вступ до кооперативу здійснюється на підставі письмової заяви. Особа, яка подала заяву про вступ до кооперативу, вносить вступний внесок і пай у порядку та розмірах, визначених його статутом. При цьому:

- вступні внески сплачуються членами сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу у порядку, встановленому статутом, та зараховуються до неподільного фонду кооперативу;

– пайовий внесок члена сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу формується з його паю та додаткових паїв [10].

Принципами функціонування молочного обслуговуючого кооперативу є:

- укладання договору-доручення між молокопереробним підприємством та кооперативом, згідно з яким підприємство уповноважує кооператив заготовляти молоко;
- укладання договору на виконання робіт між господарствами населення і кооперативом, відповідно до якого останні доручають кооперативу реалізувати молоко на молокопереробне підприємство;
- складання Акту виконаних робіт і Звіту повіреному за звітний період;
- на підставі Акту виконаних робіт складається калькуляція витрат і визначається вартість наданих послуг.

Авторське бачення моделі функціонування молочного сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу подано на рис. 3.

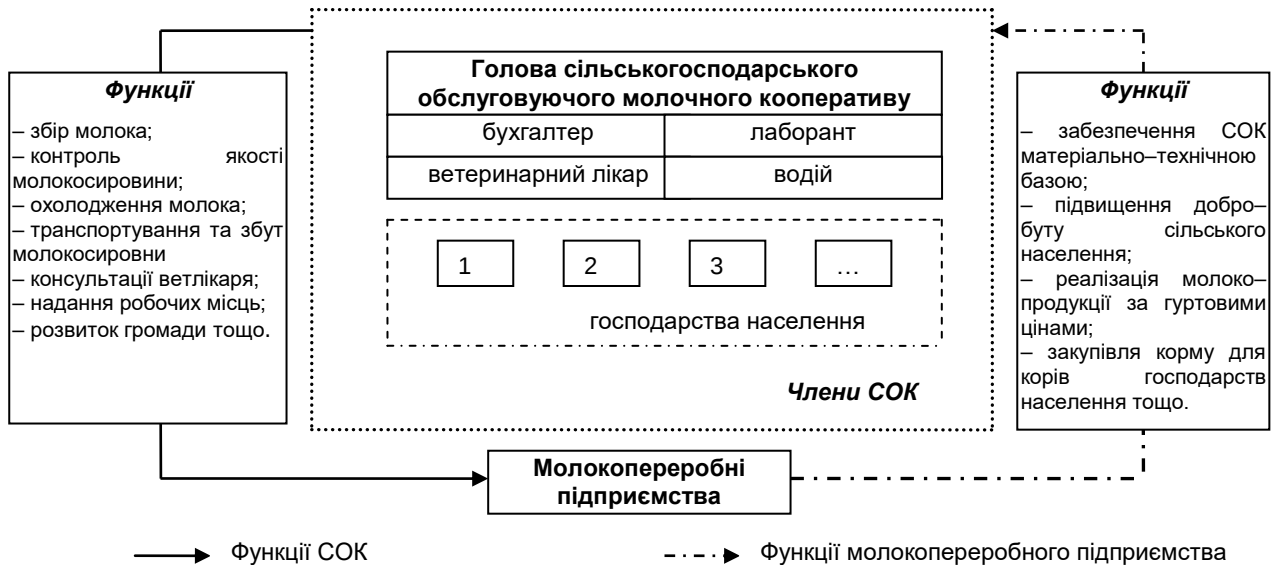

Рис. 3. Модель функціонування обслуговуючого молочного кооперативу

Джерело: [17]

Управління господарською діяльністю молочарського СОК здійснюється на базі бухгалтерської інформації, і є суттєвою для прийняття управлінських рішень. Загальні організаційно-технічні та методичні правила бухгалтерського обліку у СОК визначаються нормативно-правовими актами з питань ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, а також положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, чинними в Україні. Характеристику основних нормативно-правових документів, що регулюють обліковий процес СОК подано у табл. 2.

Таблиця 2

Нормативно-правове забезпечення обліку в СОК

Нормативний документ	Питання, що розглядаються
1	2
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [2]	Визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні. Зважаючи на передбачені альтернативні підходи щодо ведення бухгалтерського обліку, кожен СОК проводить роботу з організації бухгалтерського обліку, яка завершується формуванням наказу про облікову політику і затвердженням положень, що не суперечать чинному законодавству. Бухгалтерський облік у СОК ведеться безперервно з дня реєстрації кооперативу до його ліквідації (ст. 8).
П(С)БО	Визначають методичні підходи щодо ведення обліку в СОК, які регулюють питання формування капіталу, руху активів, виконання зобов'язань та формування фінансового результату. Окремі П(С)БО розширені Методичними рекомендаціями.
ПКУ [12]	Регулює питання, які визначають особливості подання фінансової та податкової звітності органам державної податкової служби, залежно від розміру суб'єкту господарювання. Податкова декларація подається за вибором платника податків в один із таких способів: а) особисто платником податків або уповноваженою на це особою; б) надсилається поштою з повідомленням про вручення та з описом вкладення; в) засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному

	законодавством.
продовження табл. 2	
1	2
ЦКУ [16]	Регулює посередницькі послуги СОК між його членами та молокопереробними підприємствами. Ст. 1000 ЦКУ не передбачено посередницької винагороди та комісії, якими СОК можуть оформляти операції з заготівлі і збуту продукції членів та операції з постачання товарно-матеріальних цінностей.

Джерело: узагальнено авторами на основі джерел [2; 12; 16]

Послуги, що надають СОК своїм членам, є посередницькими і оформляються цивільно-правовими договорами без права власності на них. До таких договорів, зокрема відносяться договори-доручення, згідно з якими члени СОК делегують кооперативу повноваження стосовно реалізації своєї продукції.

При цьому право власності на молоко до моменту реалізації кінцевому покупцю залишається за його членами, а молоко, отримане від членів СОК обліковується на позабалансовому рахунку (025 «Матеріальні цінності довірителя»). Кожен член СОК заповнює заявку на реалізацію визначеної кількості молока відповідної якості. Інформація із заявки заноситься до Журналу обліку заявок на реалізацію продукції членів СОК, де групуються за партіями реалізації та її датами [11].

Облік витрат на заготівлю молочної сировини ведеться на окремому субрахунку 231 «Витрати на заготівлю молочної сировини» рахунку 23 «Виробництво». На даному субрахунку протягом кварталу, згідно з П(С)БО 16, за окремими статтями накопичуються фактичні витрати на заготівлю молокосировини (амортизація обладнання, паливо-мастильні матеріали, заробітна плата, собівартість аналізів молока тощо). Списання витрат із заготівлі молочної сировини на собівартість реалізованих послуг здійснюється шляхом множення планової розцінки на кількість молочної сировини, що була прийнята від кожного з членів СОК [11].

Після реалізації молока молокопереробним підприємствам та одержання виручки проводиться розрахунок з його членами. Вартість послуг СОК утримується з загальної суми надходжень від молокопереробних підприємств. Типова кореспонденція рахунків щодо відображення в обліку операцій СОК із заготівлі та транспортування молока наведена у табл. 3.

Таблиця 3

Облікове відображення операцій СОК із заготівлі й транспортування молока до місця переробки

Первинний документ	Зміст господарської операції	Дт	Кт
Приймальна відомість на молоко	Відображено надходження молока від члена заготівельного СОК для передачі на переробку	025	
Первинні документи, що підтверджують витрати	Відображено витрати заготівельного СОК на заготівлю і транспортування молока	231	20, 66, 65
Акт наданих послуг	Відображено дохід від надання послуг із заготівлі й транспортування молока	361	703
Платіжне доручення	На виконання вимог ПКУ перераховано кошти, еквівалентні вартості наданих послуг, із поточного рахунку заготівельного СОК на рахунок, призначений для зарахування плати за надані послуги.	311	311
Бухгалтерська довідка	Відображено витрати на нарахування єдиного податку з групи	92	641
Бухгалтерська довідка	Списано собівартість наданих послуг із заготівлі й транспортування молока	903	231
Бухгалтерська довідка	Відображено взаємозалік заборгованості членів СОК	685	361
ВКО, Платіжне доручення	Відображено виплату коштів членам СОК за реалізоване молоко (за вирахуванням витрат на заготівлю і транспортування)	685	30, 31

Джерело: [11]

Для молочних обслуговуючих сільськогосподарських кооперативів характерним є використання спрощеної системи оподаткування. Згідно ПКУ, спрощена система оподаткування, обліку та звітності – це особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, встановлених пунктом 297.1 статті 297 ПКУ, на сплату єдиного податку в порядку та на умовах, визначених цією главою, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності [12]. Враховуючи вид діяльності, кількість працівників, обсяг доходів тощо, досліджувані підприємства можна віднести до 3 групи платників податку. Параметри діяльності платників єдиного податку 3 групи, згідно з ПКУ, станом на 2017 р. представлено у табл. 4.

Облік в системі оподаткування підприємств цієї галузі пов'язаний також з розрахунками за податком на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО) та військовим збором (далі - ВЗ).

Таблиця 4

Параметри діяльності платників єдиного податку 3 групи, згідно з ПКУ, станом на 2017 р.

Параметри діяльності	Характеристика
Характеристика	фізичні особи – підприємці та юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми
Річний дохід, грн	5 млн. грн
Дозволена кількість працівників	Не обмежено
Ставка звичайна	Встановлюється у відсотках до доходу: 3% доходу; 5% доходу
Ставка підвищена	для юридичних осіб у випадках, визначених п. 293.5 ПКУ: 6% зі сплатою ПДВ; 10% без сплати ПДВ.
Податковий період	календарний квартал
Строк подання податкової декларації	протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу (півріччя): за I квартал – до 10 травня; за півріччя – до 10 серпня; за три квартали – до 9 листопада; за чотири квартали (річна) – до 9 лютого за минулий звітний рік. Якщо останній день подання припадає на вихідний або святковий день, строк продовжується до наступного за ним робочого дня (п. 49.20 ПКУ).
Строк сплати	протягом 10 календарних днів після граничного строку подання податкової декларації за податковий (звітний) квартал

Джерело: узагальнено авторами на основі джерел [12]

Базою оподаткування ПДФО є загальний оподатковуваний дохід, з урахуванням особливостей, визначених ПКУ. Загальний оподатковуваний дохід - будь-який дохід, який підлягає оподаткуванню, нарахований (виплачений, наданий) на користь платника податку протягом звітного податкового періоду [12]. Ставка ПДФО станом на 2017 рік – 18 %.

Платник податків має можливість зменшити нарахований загальний місячний оподатковуваний дохід у вигляді зарплати на суму податкової соціальної пільги (далі - ПСП) [12]. Розміри ПСП залежать від розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (з розрахунку на місяць), встановлено законом на 1 січня звітного податкового року. Станом на 2017 рік сума ПСП складала: звичайна (п.п. 169.1.1) – 800 грн; звичайна «на дітей» (п.п. 169.1.2) – 800 х к-ть дітей віком до 18 років; підвищена «на дітей» (п.п. «а» та «б» п.п. 169.1.3) - 1200 х к-ть дітей віком до 18 років; підвищена (п.п. «в» - «е» п.п. 169.1.3) – 1200 грн; максимальна (п.п. 169.1.4) – 1600 грн.

На основі значення прожиткового мінімуму для працездатної особи, встановленого законом на 1 січня звітного податкового року податкова соціальна пільга (ПСП) у 2017 році надається, якщо їх розмір заробітної плати не перевищуватиме 2240 грн (1600*1,4).

У бухгалтерському обліку при утриманні ПДФО складається обліковий запис: Дт 661 Кт 641.

Об'єктом оподаткування ВЗ є доходи, визначені статтею 163 ПКУ (підпункт 1.2 пункт 16 підрозділу 10 розділу XX ПКУ). Для резидента – це загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід; доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання); іноземні доходи – доходи (прибуток), отримані з джерел за межами України. Ставка ВЗ станом на 2017 рік – 1,5 %. У бухгалтерському обліку при утриманні ВЗ складається обліковий запис: Дт 661 Кт 642.

Перерахування ПДФО та ВЗ здійснюється одночасно з перерахуванням або отриманням коштів. За зазначеними податками складається Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку (ф. №1ДФ); подається окремо за кожний квартал (податковий період) протягом 40 календарних днів, наступних за останнім календарним днем звітного кварталу [17].

Подати звіти у фіскальну службу можна: в електронному вигляді через інтернет; особисто директор або особа, уповноважена здавати звітність (бухгалтер). У податкову потрібно надати два ідентично заповнені примірники декларації. На одному інспектор ставить позначку про прийняття звіту поштою, листом із вкладеним описом та повідомленням про вручення. Надіслати декларацію треба не пізніше ніж за 5 календарних днів до закінчення строку подання звітності (п. 49.5 ПКУ). Декларації повинні приймати без перевірки показників. Перевіряти можуть лише наявність обов'язкових реквізитів (п.п. 49.8–49.9 ПКУ) [12].

За несвоечасність надання податкової звітності передбачена відповідальність (п. 300.1 ПКУ). Якщо підприємство порушило строки подання або не подало декларацію, накладається штраф: 170 гривень - за перший випадок несвоечасного подання декларації або 1020 гривень - якщо аналогічне порушення повторилося протягом року.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, у результаті дослідження встановлено:

1. Заходами підвищення якості молокосиrowини є створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів молочного напрямку, основною метою яких є організація взаємодії законодавчих та виконавчих органів на основі взаємовигідного партнерства суб'єктів маркетингового ланцюга: виробник-переробник-споживач.

2. Основними загрозами на шляху створення молочних обслуговуючих кооперативів є: недосконала нормативно-законодавча база створення та функціонування СОК; відсутність державного фінансування на створення СОК; відсутність пільгового кредитування на розвиток молочного обслуговуючого кооперативу; відсутність кваліфікованих фахівців із інформування населення стосовно ефективності створення СОК; відсутність лідера в громаді, зацікавленого у розвитку сільських територій.

3. Облік є єдиним джерелом інформації про господарські операції в натуральних та грошових вимірниках, а також загалом управління та контролю за її економічними показниками. Побудова обліку за наведеними в статті положеннями дозволить своєчасно отримати достовірну інформацію про стан і рух активів і пасивів на підприємстві.

4. Застосування основних якісних характеристик обліково-податкової інформації забезпечує складання податкової звітності, яка дає достовірне об'єктивне уявлення про розрахунки з бюджетом за податками та платежами підприємств, а також підвищує якість і розширює сферу практичного застосування обліково-податкової інформації в процесі прийняття вчасних управлінських рішень.

Література

1. Відкриття перших у Полтавській області сімейних ферм на 20 гол. ВРХ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dobrobut-hromad.org/news/vidkrittya-pershih-u-poltavskiy-oblasti-simeynih-ferm-na-20-goliv-vrh.html>.

2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16 лип. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

3. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» № 755-IV від 15 трав. 2003 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/755-15>

4. Закон України «Про кооперацію» № 1087-IV від 10 лип. 2003 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1087-15>.

5. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію» № 469/97-ВР від 17 лип. 1997 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/469/97-%D0%B2%D1%80>.

6. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 від 30 лист. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

7. Коваленко Т. Сільськогосподарські кооперативи: новели правового регулювання [Електронний ресурс] / Т. Коваленко // Агробізнес сьогодні. – 2013. – №6 (253). – Режим доступу : <http://www.agro-business.com.ua/u-pravovomu-poli/1525-silskogospodarski-kooperatyvy-novely-pravovogo-regulivannia.html>.

8. Мартинів А. Сільськогосподарська кооперація [Електронний ресурс] / А. Мартинів. – Режим доступу : <http://omp.com.ua/ua/presscenter/publications>.

9. Молочні кооперативи : реалії та перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://msb.aval.ua/news/?id=24912>.

10. Онегіна В.М. Практичні рекомендації по створенню сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів [Електронний ресурс] / В.М. Онегіна. – Режим доступу : agrodep.kh.gov.ua/wp-content/uploads/2013/02/Cooperacia2013.ppt.

11. Організація надання послуг сільськогосподарським обслуговуючим кооперативом від заготівлі, охолодження та переробки молочної сировини до збуту готової продукції : бухгалтерський облік, оподаткування та деякі правові аспекти : Методичні рекомендації / В. М. Метелиця, М. П. Гриценко, О. П. Панадій та ін. ; за ред. В. М. Метелиці, М. П. Гриценка. – К. : – 2014.

12. Податковий Кодекс України від № 2755-VI від 02 груд. 2010 р. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

13. Порядок заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку № 4 від 13 січ. 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

14. Практичне керівництво з питань обліку і оподаткування у багатофункціональних сільськогосподарських обслуговуючих кооперативах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://cba.org.ua/images/stories/documents/Finance_RED_Manual_UKR.pdf.

15. Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи : створення і діяльність [Електронний ресурс] / Ред. кол. : М. П. Гриценко (відп. ред.) та ін. – К. : Київська обласна аграрна дорадча служба. – 2005. – 68 с. – Режим доступу: http://apk.cg.gov.ua/web_docs/2141/const/docs/%D0%A1%D0%9E%D0%9A_and_metod_posib.PDF.
16. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16 січ. 2003 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
17. Яловега Л. В. Формування маркетингового потенціалу молокопереробних підприємств : автореф. на здоб. наук. ступеня к.е.н. / Л. В. Яловега. – Київ, 2015. – 20 с.

References

1. "Opening of the first family farms in Poltava region at 20 heads of cattle", available at: <http://www.dobrobut-hromad.org/news/vidkrittya-pershih-u-poltavskiy-oblasti-simeynih-ferm-na-20-goliv-vrh.html> (access date January 28, 2017).
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine" No. 996-14 from July 16, 1999, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (access date January 25, 2017).
3. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine "About state registration of legal entities, physical persons entrepreneurs and public forming" No. 755-IV from May 15, 2003, available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/755-15> (access date January 25, 2017).
4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine "On Cooperation" No. 1087-IV from July 10, 2003, available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1087-15>. (access date January 25, 2017).
5. The Verkhovna Rada of Ukraine (1997), The Law of Ukraine "On Agricultural Cooperation" No. 469/97-VR from July 17, 1997, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/469/97-%D0%B2%D1%80> (access date January 26, 2017).
6. Ministry of Finance of Ukraine (1999), "Instructions on the application of the Chart of Accounts, assets, capital, liabilities and business operations of enterprises and organizations" No. 291 from November 30, 1999, available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (access date January 26, 2017).
7. Kovalenko, T. "Agricultural cooperatives: the novels of legal regulation", *Ahrobiznes sohodni*, no. 6 (253), available at: <http://www.agro-business.com.ua/u-pravovomu-poli/1525-silskogospodarski-kooperatyv-novely-pravovogo-reguliuвання.html> (access date January 28, 2017).
8. Martyniv, A. "Agricultural cooperation", available at: <http://omp.com.ua/ua/presscenter/publications> (access date January 28, 2017).
9. "Dairy cooperatives: Realities and Prospects", available at: <https://msb.aval.ua/news/?id=24912>. (access date January 26, 2017).
10. Onehina, V.M. (2013), "Practical recommendations for the creation of agricultural service cooperatives", available at: agrodep.kh.gov.ua/wp-content/uploads/2013/02/Cooperacia2013.ppt (access date January 26, 2017).
11. Metelytsia, V.M., Hrytsenko, M.P., Panadii, O.P. et al. (2014), *Orhanizatsiia nadannia posluh silskohospodarskym obsluhovuiuchym kooperatyvom vid zahotivli, okholodzhennia ta pererobky molochnoi syrovyny do zbutu hotovoi produktsii : bukhgalterskyi oblik, opodatkovannia ta deiaki pravovi aspekty : Metodychni rekomendatsii* [Organization of provision of services of agricultural service cooperatives from workpiece, cooling and processing of dairy raw material until sales of finished products: accounting, taxation and some legal aspects : methodical recommendations], Kyiv, Ukraine, 146 p.
12. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), Tax Code of Ukraine № 2755-VI dated 02 Dec. 2010 (as amended and supplemented), available at: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (access date January 26, 2017).
13. Order of the Ministry of Finance of Ukraine (2015), "The procedure for filling and submitting by tax agents of the Tax calculation of the amounts of income accrued (paid) for the benefit of taxpayers and the amounts of tax withheld" No. 4 from January 13, 2015, available at: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (access date January 25, 2017).
14. "Practical guidance on the issues of accounting and of taxation in the multifunctional agricultural service cooperatives", available at: http://cba.org.ua/images/stories/documents/Finance_RED_Manual_UKR.pdf (access date January 25, 2017).
15. Hrytsenko, M.P. et al. (2005), "Agricultural service cooperatives: creation and activity", 68 p. available at: http://apk.cg.gov.ua/web_docs/2141/const/docs/%D0%A1%D0%9E%D0%9A_and_metod_posib.PDF (access date January 28, 2017).
16. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), "The Civil Code of Ukraine" No. 435-IV from January 16, 2003, available at: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (access date January 28, 2017).
17. Yaloveha, L.V. (2015), "Formation of marketing potential of the dairy processing enterprises", Thesis abstract of Cand. Sc. (Econ.), Kyiv, Ukraine, 20 p.

Рецензент: д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку
Полтавської державної аграрної академії В.Я. Плаксієнко